

Analiza radne snage u industrije Srbije

Gde nestaju industrijski radnici?

Opšte je poznato da u Republici Srbiji u kontinuitetu opada broj zaposlenih. To pokazuju podaci Republičkog zavoda za statistiku ali i broj nezaposlenih na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje. Istu tendenciju pokazuju i podaci o zaposlenim i nezaposlenim na mesečnom nivou.

Ako pratimo zvaničnu statistiku od početka ove godine i to od januara meseca pa dalje opazićemo zabrinjavajući trend na tržištu rada.

Ako pogledamo unazad desetak godina videćemo koliko je ozbiljan pad broja ukupno zaposlenih i zaposlenih u prerađivačkoj industriji.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zaposleni	2.101.668	2.066.721	2.041.395	2.050.854	2.068.964	2.025.627	2.002.344	1.999.476
Preradivacka industrija	619.113	566.635	525.374	483.654	459.950	420.957	391.897	370.354

Prema podacima RZS u januaru 2009. godine je bilo zaposleno 1.983.139 zaposlenih lica, od toga 1.415.567 u preduzećima, ustanovama i 567.572 u privatnom preduzetništvu. U odnosu na prethodni mesec, zaposlenost je manja za 0,36% a u odnosu na isti period prošle godine je smanjena za 0,29%.

U februaru 2009. godine je broj zaposlenih smanjen za 0,63% a u odnosu na isti period prošle godine za 0,78% a u martu 2009. godine je zaposlenost smanjena za još toliko.

Da li su to već posledice svetske ekonomske krize ili srpske ekonomske krize koja je pustila korene, sve jedno, mnogi predstavnici vlasti će naći još mnogo sličnih opravdanja. Socijalni programi, privatizacija, migracije, ratovi, svi nam krivi, pa čak i natalitet!

A opravdanja, nema! A nema više ni vremena! O poverenju Vladi ćemo po svemu sudeći uskoro imati šansu da odlučujemo.

Kolika je neodgovornost i nebriga aktuelne vlasti možemo videti u svakom segmentu države i društva.

Ako govorimo o podacima o nezaposlenim licima sa Nacionalne službe za zapošljavanje na kraju januara 2009. godine registrovano je 736.816 nezaposlenih lica što je za 1,02% više u odnosu na decembar 2008. Od ukupno nezaposlenih u januaru, 40.019 su novoprijavljena lica na evidenciji.

Na kraju februara 2009. broj nezaposlenih je bio 749.691 što više za 1,02% u odnosu na prethodni mesec a u martu za 1,15% više nego u februaru 2009.

Prema izveštajima o prestancima radnog odnosa tokom januara 2009. njihov broj je 63.179 lica što je za 14,69% više u odnosu na isti period prethodne godine. Ovaj podatak posebno zabrinjava zbog velikog broja socijalnih programa, tehnološkog viška i zatvaranja preduzeća zbog stečaja ili gašenja privatnih preduzetnikih radnji. U strukturi prestanka radnog odnosa, u januaru 2009. dominantan je broj isteka rada na određeno vreme od preko 50% što znači da se sve veći broj poslodavca odlučuje na zapošljavanje lica na neodređeno vreme.

U februaru 2009. radni odnos je prestao za 50.264 lica što je više za 18,92% u odnosu na isti period prošle godine. I dalje glavni razlog prestanka radnog odnosa je rad na određeno vreme sa preko 50%. U martu 2009. radni odnos je prestao za 56.325 lica što je povećanje od 30,69% u odnosu na prošlu godinu s dominantnim prestankom na određeno vreme od 53,77%.

ISS je kroz brojne akcije upozovao na opasnost od raznih oblika nesigurnog rada koji imaju potporu u Zakonu o radu sa sve lošijom zaštitom zaposlenih i sve manjim pravima radnika.

Kada se posmatra struktura prestanka radnog odnosa po delatnostima, u januaru, 2009. dominantna je delatnost trgovine sa 27,57% prestanka gde je najveća fluktuacija radne snage ali i sivo tržište. Zatim sledi prerađivačka industrija sa 26,46% prestanaka. U februaru 2009. po strukturi prestanka radnog odnosa dominantna delatnost prerađivačke industrije sa 28,04% a u martu 2009. sa 26,23%.

Činjenica je da su industrijski radnici najugroženija kategorija radnika u Srbiji a industrijska delatnost bez ozbiljnog sagledavanja države prepuštena propasti. Tako smo višegodišnjom nebrigom i smišljenim raspadom srpske industrije preveli Srbiju sa nekada industrijske zemlje u neuspelom pokušaju na krajnje nerazvijenu poljoprivrednu zemlju.

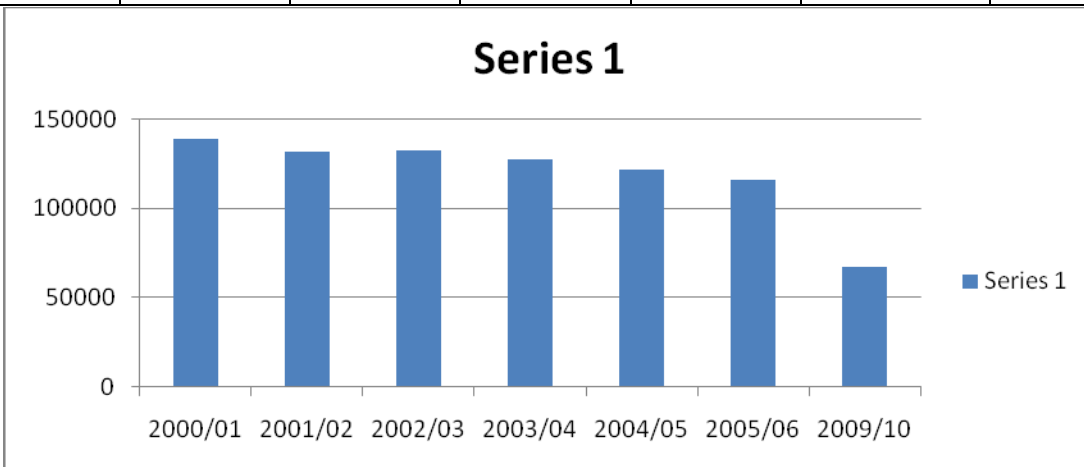
Naravno, u ukupnom broju nezaposlenih u svim oblastima industrije najviše nezaposlenih sa višegodišnjom tendencijom rasta su metalski radnici ali sa najmanjim prijavljenim potrebama za radnicima baš u oblasti metalske industrije. Naravno, u stopu ih prate i ostale industrijske delatnosti. Pad prijavljenih potreba za industrijskim radnicima je zabeležen u svim sektorima industrije a podaci pokazuju višegodišnji trend opadanja što posebno zabrinjava ISS. Pitanje je da li ćemo ikada uspeti da seoporavima bez ozbiljne strategije oživljavanja srpske industrije. ISS se zalaže za pokretanje ozbiljnog dijaloga u oblasti industrije i u tom smislu formiranje ministarstva za industriju sa svim delatnostima u okviru ministarstva koje će se zauzeti za spas svih a posebno delatnosti metala zajedno sa socijalnim partnerima koji su zainteresovani.

To iziskuje povezivanje svih potrebnih aktera u državi i društvu, njihovo okupljanje i sistemsko sagledavanje industrije i obrazovnog sistema. O nekim velikim industrijskim sistemima koja nisu našla strateškog partnera moraće da preuzme brigu država.

Srpska privredu i razvoj industrije mora da prati razvoj obrazovanja, broj i struktura obrazovnih profila a obrazovni sistem se mora reformisati u svim segmentima da bi odgovorili novom konceptu poželjnog razvoja industrije.

Na konkursu za upis u srednje škole u Srbiji za 2009/10 ima 88 799 slobodnih mesta od čega 67298 mesta u školama za proizvodna zanimanja u četvorgodišnjim i trogodišnjim stručnim školama. To je oko 75% što se ne čini malo ako pratimo broj dece koja su upisala proizvodna zanimanja od 2000-2005. Videćemo koliko je ove godine drastično smanjen broj i koliko je zabrinjavajući pad broja dece svih ovih godina.

2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2009/10
139067	132 112	132 840	127 916	121 968	116 190	67 298

Najveće smanjenje broja učenika je bilo u delatnosti mašinstva i obrade metala. Bilo bi značajno analizirati koji su to sve obrazovni profili, da li oni prate i koliko potrebe industrije i interese kapitala i koliko dece je nakon završetka školovanja i našlo zaposlenje?

Što se tiče novih obrazovnih profila obzirom na stalni pad broja učenika u stručnim školama na poslednjem konkursu za upis u srednje škole uvedena su dva nova obrazovna profila u industriji, modni krojač i tehničar za reciklažu. Da li će svršeni srednjoškolci u ovoj struci brzo dobiti zaposlenje?

O ovim pitanjima bi valjalo razgovarati i na nacionalnom i lokalnom nivou a broj radnika koji su ostali beu posla u industriji ukazuje da svi socijalni partneri moraju učestvovati u dijalogu pa i sindikati i da ipak uz dobru strategiju za oživljavanje industrije imamo kapacitete.